

De grote buitenwereld en het Nederlandse energiebeleid

Wat gaat 2015 ons brengen op energiegebied? Om die vraag te beantwoorden is het het beste om van buiten naar binnen te kijken. Laten we dat doen aan de hand van de onlangs verschenen World Energy Outlook van het Internationaal Energie Agentschap. Aan de hand van de hoofdthema's van de WEO leid ik enkele mogelijke aandachtspunten voor het Energie-rapport 2015 van Economische Zaken af.

De 748 bladzijdes van de WEO bevatten drie hoofdboodschappen: we moeten ons niet in slaap laten sussen door de huidige lage olieprijs; Europese gaszekerheid is niet gegarandeerd; we hebben een laatste kans voor succesvol klimaatbeleid.

De mondiale olievraag neemt nog enigszins toe doordat de groei in de niet-OESO-landen groter is dan de afname in de OESO-landen. Tot 2020 is dat niet zo'n probleem omdat de huidige ontwikkeling met stijgende productie in de Verenigde Staten zich voortzet. Maar alle producenten buiten het Midden Oosten kunnen slechts maximaal 5 miljoen vaten per dag van de benodigde 14 miljoen tot 2040 leveren; de rest moet uit het Midden-Oosten komen. Geopolitieke onzekerheid blijft onverminderd op de agenda, daar doen de huidige lage olieprijsen niets aan af. Dat geldt op andere wijze voor gas. Overall ter wereld, behalve in Europa, stijgt de gasvraag. Het aantal aanbieders van LNG stijgt nog flink, maar dat gas zal niet goedkoop zijn. Het is dus vooral een kostenplaatje en Europa is echt niet tot Rusland veroordeeld.

Het lastigst is het klimaatprobleem. Fatih Birol van het IEA noemde het akkoord tussen China en de VS historisch, maar dat is meer doordat het tot stand kwam dan door de inhoud. De groei van de uitstoot in China nam vorig jaar 60% van de mondiale uitstoottoename voor zijn rekening, die in de Verenigde Staten nog eens 15%. Het Amerikaanse deel van de afspraak houdt een temperatuurstijging van 2 graden in het vizier. Bij het Chinese deel is dat ook denkbaar, maar duidelijkheid daarover zal nog veel gesprekken vergen. Daarnaast: beleid werkt echt. De jaarlijkse toename van

het mondiale energieverbruik loopt terug van 2% naar 1%. De groei van de CO₂-uitstoot is nu echt minder dan in de jaren 2000-10. Er zijn echter nog maar enkele jaren om echt de omslag richting temperatuurstijging van 2 graden te maken. Al vele jaren wordt gezegd dat de volgende klimaatconferentie (nu 2015 in Parijs) "de laatste kans" is, maar nu begint dat echt waar te worden.

Hiermee lijken me de contouren van de beleidsagenda voor 2015 voor de hand te liggen. Een eigen oliebeleid kan Nederland niet voeren. Gas- en klimaat-

beleid zeker wel. Aan het eind van het jaar verschijnt het Energierapport. Er wordt nu hard nagedacht over de hoofdthema's ervan. Ik heb drie suggesties.

Ten eerste is het zinvol globale gedachten te ontwikkelen over de brandstofmix. Dit is geen vrijblijvende zaak omdat de netbedrijven nu niet weten waarin ze moeten investeren. Als de elektriciteitsvoorziening veel kolen centrales met CCS omvat, ziet het net er echt anders uit dan wanneer het voor de helft uit zonnepanelen bestaat. 'De markt' lost dit niet op, want de mix wordt vrijwel volledig bepaald door het overheidsbeleid. Dan kan de overheid er beter ook zelf iets van vinden. Dat kan het best in overleg met omliggende landen. Kolen zonder CCS passen niet in een duurzame mix. Concrete voorstellen voor een beter emissiehandelssysteem zijn nodig en als we daar niet in geloven, zijn er alternatieven zoals regelgeving of minimumprijzen.

Ten tweede zou de brandstofmix moeten passen in robuust klimaatbeleid. Of de wereld tot goede klimaatafspraken komt, weten we niet. We kennen wel de Europese doelen voor 2030, dus die kunnen we concreet invullen. We weten ook dat veel opties die je hoe dan ook nodig zult hebben (wind op zee, CCS, duurzame biomassa) nog forse innovatie-inspanningen vragen. Daarop inzetten is altijd zinvol. Dit zou ook passen bij een iets evenwichtiger verhouding tussen overheidsuitgaven voor uitrol van hernieuwbare energie en energie-innovatie. Geld voor innovatie neemt af en geld voor uitrol neemt toe. Een jaar

of vijf geleden was dat ordegrootte 3:1, binnenkort 30:1. De wetenschap is er niet uit wat een optimale verhouding is voor een energietransitie, maar ik denk niet deze.

Ten derde de vraag welke positie gas in die transitie krijgt. Over 10-15 jaar zijn we netto-importeur. Dat gas 'de ideale overbrugging naar een duurzaam systeem' is, is te simpel. Als gas duurder wordt en de elektriciteitsvoorziening schoner, is er meer ruimte voor warmtenetten en elektrificatie. Nederland zal geen Denemarken worden met overal duurzame stadsverwarming of Frankrijk met overal elektrische verwarming, maar we zullen meer regionale verschillen krijgen. Over 15 jaar hoeft gas niet meer de vanzelfsprekende 'standaard' voor verwarming te zijn.

Zowel qua uitvoering als strategie kan 2015 een mooi jaar worden. Maar verrassingen zijn nooit uitgesloten. ■

Pieter Boot is verbonden aan het Planbureau voor de Leefomgeving.